

การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิระเวก สุขสุคนธ์

คุณนิตินันท์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาคุษณินันท์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

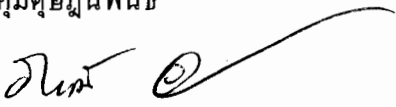
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

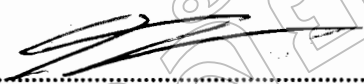
เมษายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

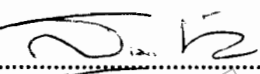
คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณนิพนธ์ของ วีระเวก สุขสุคนธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์

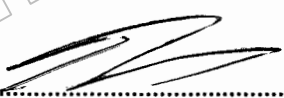

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรดี อนันต์นาวี)

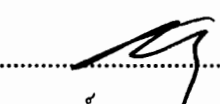

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ)

คณะกรรมการสอบคุณนิพนธ์


.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิเศษ)


.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรดี อนันต์นาวี)


.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ)


.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รตนา/สุนทรายุทธ)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคุณนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา


.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร)

วันที่.....เดือน.....ปี.....พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

คุณุภินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและเป็นผู้ให้คำแนะนำกับผู้วิจัย ในการวิจัยฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นาคะ ซึ่งเป็นกรรมการที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้ให้ข้อคิดและคำแนะนำที่ดีกับผู้วิจัยตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิเศษ ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า และรองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ ตัวแทน คณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า ได้เสนอแนะให้ข้อคิดที่ดี ทำให้ผลงานวิจัยสมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่มีส่วนในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยพร้อม ทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ทำให้คุณุภินิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทความรู้ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถและประสบผลสำเร็จในการศึกษา และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ให้บริการ และอำนวยความสะดวกกับผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

วิระเวก สุขสุคนธ์

52810119:สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ปร.ค. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การสร้างรูปแบบ/ ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้/ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิระเวก สุขสุคนธ์: การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (A SERVANT LEADERSHIP MODEL OF THE BASIC EDUCATION SCHOOL ADMINISTRATORS) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: ภารดี อนันต์นาวี, กศ.ค., สมชัย วงษ์น่ายะ, ก.ค. 225 หน้า. พ.ศ. 2555.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) สร้างรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน 2) ตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาด้วยการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างจากผู้เชี่ยวชาญมี 3 ส่วน ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ตนเอง ประกอบด้วย 1) ด้านการฟัง 2) ด้านการตระหนักรู้ 3) ด้านการสร้างมโนทัศน์ 4) ด้านการมองการณ์ไกล ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ ประกอบด้วย 5) ด้านการเห็นอกเห็นใจ 6) ด้านการเอื้อยารักษา 7) ด้านการโน้มน้าวใจ 8) ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน ส่วนที่ 3 หน้าที่/ ทรัพยากรประกอบด้วย 9) ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน และ 10) ด้านการสร้างกลุ่มชน
2. ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และมีองค์ประกอบเหมือนกับองค์ประกอบที่สร้างขึ้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

52810119: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION;

Ph.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: A MODEL/ SERVANT LEADERSHIP/ THE BASIC EDUCATION
SCHOOL ADMINISTRATORS

WIRAWEK SUKSUKON: A SERVANT LEADERSHIP MODEL OF THE BASIC
EDUCATION SCHOOL ADMNISTRATORS. DISSERTATION ADVISOR: PARADEE
ANANNAWEE, Ed.D., SOMCHAI WONGNAYA, Ph.D. 225 P. 2012.

The study was designed to develop a servant leadership model of the basic education school administrators. The methodology of the study comprised of two steps; 1) designing a servant leadership model of the basic education school administrators by Delphi Technique results from opinions of seventeen experts; and 2) validating the developed servant leadership model of the basic education school administrators eight basic education administrators school by using focus group technique. The statistical devices used for this study were percentage, median and interquartile range.

The results revealed by experts that the servant leadership model comprise of 3 part they were, (ten aspects): part one self comprised of: 1) listening, 2) awareness, 3) conceptualization, 4) foresight; part two relationship comprise of: 5) empathy, 6) healing, 7) persuasion 8) stewardship; and part three task/ resources comprise of: 1) commitment to the growth of people 2) building community.

The results of servant leadership model as validated by school administrators suggest the same exact model as it was validated by the panel of experts; comprise of 3 parts and 10 aspects.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	13
ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้.....	18
วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ.....	32
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย.....	55
แนวคิดและทฤษฎีการสร้างรูปแบบ.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	80
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา	
ขั้นพื้นฐาน.....	85
สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	91
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำแบบ ผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	94
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบภาวะผู้นำแบบ ผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	124
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	140
สรุปผลการวิจัย.....	141
อภิปรายผลการวิจัย.....	146
ข้อเสนอแนะ.....	161
บรรณานุกรม.....	164
ภาคผนวก.....	174
ภาคผนวก ก.....	175
ภาคผนวก ข.....	177
ภาคผนวก ค.....	180
ภาคผนวก ง.....	192
ภาคผนวก จ.....	204
ภาคผนวก ฉ.....	217
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	225

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย.....	68
2 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการฟัง.....	95
3 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเห็นอกเห็นใจ.....	96
4 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเยียวยารักษา.....	97
5 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการตระหนักรู้.....	98
6 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านโน้มน้าวใจ.....	99
7 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสร้างมโนทัศน์.....	100
8 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการมองการณ์ไกล.....	101
9 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการรับผิดชอบร่วมกัน.....	102
10 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน.....	103
11 คำร้อยละและอันดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างกลุ่มชน.....	104
12 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการฟัง รอบที่ 2	105
13 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเห็นอกเห็นใจ รอบที่ 2.....	106
14 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเยียวยารักษา รอบที่ 2.....	107
15 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการตระหนักรู้ รอบที่ 2.....	108
16 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการโน้มน้าวใจ รอบที่ 2.....	109
17 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสร้างมโนทัศน์ รอบที่ 2.....	110
18 คำมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการมองการณ์ไกล รอบที่ 2.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน รอบที่ 2.....	112
20 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน รอบที่ 2.....	113
21 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสร้างกลุ่มชน รอบที่ 2.....	114
22 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการฟัง รอบที่ 3.....	115
23 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเห็นอกเห็นใจ รอบที่ 3.....	116
24 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเชี่ยวชาญรักษา รอบที่ 3.....	117
25 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการตระหนักรู้ รอบที่ 3.....	118
26 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการโน้มน้าวใจรอบที่ 3.....	119
27 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสร้างมโนทัศน์ รอบที่ 3.....	120
28 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการมองการณ์ไกล รอบที่ 3.....	121
29 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน รอบที่ 3.....	122
30 คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการอุทิศตนเพื่อ พัฒนาคน รอบที่ 3.....	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31	
คำมัธฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	
ด้านการสร้างกลุ่มชน รอบที่ 3.....	124
32	
ผลการเปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา	
ขั้นพื้นฐานที่สร้างจากผู้เชี่ยวชาญกับการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้	
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	130

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 ลำดับของการสร้างรูปแบบ.....	79
3 การสร้างรูปแบบโดยอาศัยกรณีนี้บ่งชี้.....	80
4 ขั้นตอนการวิจัย.....	93
5 รูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้เชี่ยวชาญ.....	128
6 รูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	129